

22.08.2018

POL-2018-23310

Vantaan kaupunki
Kaupunginhallitus**Poliisipäällikön lausunto; Vantaan pysäköinninvalvonnan yleiset järjestelyt ja hyvä hallinto****1 Asia: pysäköinninvalvonnan toiminnan arviointia koskeva valtuustoaloite**

Vantaan kaupungin kaupunginvaltuutettu Mika Kasonen ja 51 muuta valtuutettua jättivät 5.3.2018 Vantaan kaupungille valtuustoaloitteen, jonka aiheena oli Vantaan pysäköinninvalvonta ja sen toiminnan arviointi sekä kehittäminen. Aloitteessa käsiteltiin kattavasti valtuutettujen näkemyksiä Vantaan pysäköinninvalvonnan käytännöistä sekä varsinkin maastopysäköintien valvontaa. Valtuutettujen mukaan pysäköinninvalvonnan tulkinta maastopysäköinneistä olisi paitsi koventunut myös maastoliikennelain tarkoituksen ja hengen vastainen.

Valtuutetut ovat edellyttäneet aloitteessaan, että Vantaan kaupunki hankkii asiassa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisipäälliköltä lausunnon kaupungin pysäköinninvalvonnan toiminnan asianmukaisuudesta ja pysäköinninvalvonnan luvan ehtojen noudattamisesta.

2 Poliisipäällikön lausunto

Vantaan kaupungin pysäköinninvalvonta on asianmukaista ja valvonnan yleisiä järjestelyjä koskevien asioiden osalta hyvän hallinnon mukaista.

3 Poliisipäällikön lausunnon perustelut**3.1 Poliisi ja kunta pysäköinninvalvontaviranomaisina**

Pysäköinninvalvonta on poliisille ja kunnalliselle pysäköinninvalvonnalle kuuluva yhteinen liikennevalvonnan kokonaisuus. Pysäköinninvalvonnasta annetun lain (727/2011) 10 §:n 1 momentin mukaan poliisi huolehtii pysäköintiä ja pysäyttämistä sekä joutokäyntiä koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta. Pykälän 3 momentin mukaan aluehallintovirasto voi kunnanvaltuuston esityksestä tai sen suostumuksella ja saatuaan asianomaisen poliisilaitoksen päällikön lausunnon antaa luvan siihen, että myös kunta alueellaan tai sen tietyllä osalla poliisin ohella huolehtii pysäköintiä ja pysäyttämistä sekä joutokäyntiä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvonnasta. Kunnan tulee tällöin pykälän 4 momentin mukaan asettaa kunnallinen pysäköinninvalvoja, joka toimii myös poliisin asettaman pysäköinninvalvojan sijaan.

Kunnallinen pysäköinninvalvonta ei ole pysäköinninvalvontaa koskevassa lainkäytössä poliisipäällikön johdon ja valvonnan alainen, koska se olisi ristiriidassa perustuslain (731/1999) 121 §:ssä säädetyn kunnallisen itsehallinnon kanssa. Sen sijaan pysäköinnintarkastajina toimivat kunnalliset viranhaltijat ovat kunnallisen pysäköinninvalvojan johdon ja valvonnan alaisia. Lisäksi viranhaltijat ovat toimistaan virkavastuussa perustuslain 118 §:n mukaisesti, eikä ole syytä unohtaa viranomaistoimintaa sitovia hyvän hallinnon oikeusperiaatteita.

Kunnallisesta itsehallinnosta huolimatta kunnallinen pysäköinninvalvoja on pysäköinninvalvonnasta annetun lain 10 §:n 4 momentin mukaan valvonnan yleistä järjestelyä koskevissa asioissa poliisilaitoksen päällikön johdon ja valvonnan alainen.

3.2 Poliisipäällikön johdon ja valvonnan sisältö

Poliisipäällikön johto- ja valvontavalta on rajattu koskemaan pysäköinninvalvonnan yleisiä järjestelyjä, joiden tarkempaa sisältöä ei ole yksityiskohtaisesti avattu lain esitöissä. Lainsäätäjä on kuitenkin halunnut huolehtia siitä, että kaksi samaa tehtävää hoitavaa viranomaista valvovat pysäköintiä yhdenmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Varsinkin yleisön kannalta on välttämätöntä, että viranomaisten yhteistyö sujuu kitkattomasti.¹

Käytännössä valvonnan yleiset järjestelyt ovat tarkoittaneet poliisipäällikön ja kunnallisen pysäköinninvalvojan välisiä tapaamisia, joissa on käyty kattavasti läpi pysäköinninvalvonnan kokonaisuutta. Tällöin on myös voitu keskustella yhdenmukaisuus- ja tarkoituksenmukaisuuskysymysten lisäksi siitä, onko valvonta riittävän kattavaa kaupungin alueella. Ei ole mitenkään poissuljettua, että yleiset järjestelyt käsittävät myös poliisipäällikön huolen kunnallisen pysäköinninvalvonnan riittävästä resurssoinnista valvontatehtäviä varten.

Valvonnan yleisistä järjestelyistä on tärkeä erottaa virkavastuulla tapahtuva lainkäyttö. Poliisipäällikön johto- ja valvontavalta ei ulotu kunnallisen viranhaltijan tekemiin lainkäyttöraatkaisuihin. Siksi on selvää, että pysäköinninvalvoja ja pysäköinnintarkastajat vastaavat hallintotoimistaan itsenäisesti.

3.3 Pysäköinninvalvonta ja hyvä hallinto

Kuten minkä tahansa liikennevalvonnan, myös pysäköinninvalvonnan tulee olla yhdenmukaista. Tätä kautta poliisipäällikön johto- ja valvontavastuu on tärkeä myös perustuslaillisen hyvän hallinnon kannalta. Vaikka pysäköintivirheissä on kyse moitittavuudeltaan vähäisistä hallinnollisista rikkomuksista, puututaan pysäköintivirhemaksulla kuitenkin yksipuolisesti yksilön etuihin ja oikeuksiin.

¹ HE 130/1969 vp, s. 7/II.

Hallintolain (434/2003) 6 §:ssä säädetään hallinnon oikeusperiaatteista. Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallinnon oikeusperiaatteet muodostavat hallintomenettelyn periaatteellisen selkärangan; ne on otettava kaikessa hallintotoiminnassa huomioon asian laatuun katsomatta. Myös pysäköinninvalvonnan tulee olla hallinnon oikeusperiaatteiden mukaista.

Poliisipäällikön tehtävänä on huolehtia siitä, että poliisi ja kunnallinen pysäköinninvalvonta valvovat pysäyttämistä ja pysäköintiä koskevia säännöksiä yhdenmukaisesti. Vaikka yhdenvertaisuusperiaate on vain yksi osa hyvästä hallinnosta, on se kuitenkin keskeisin osa, johon muut periaatteet vahvasti linkittyvät. Valvonta, joka ei ole yhdenvertaista, on myös ristiriidassa suhteellisuusperiaatteen, tarkoitussidonnaisuuden periaatteen, objektiviteettiperiaatteen sekä luottamuksensuojaperiaatteen kanssa.

Valtuustoaloitteesta käy hyvin yksiselitteisesti ilmi, että varsinkin maastoliikennelain valvonta on herättänyt huolia ja kysymyksiä. Ongelmaksi on muodostunut erityisesti tieliikennelain (267/1981) ja maastoliikennelain (1710/1995) soveltamisalojen ero käytännössä – missä kulkee tien ja maaston raja. Yksittäisiä tapauksia on käsitelty myös hallinto-oikeudessa, jossa varsinainen oikeuskysymys on ratkaistu.

Kuten edellä on todettu, poliisipäällikön tehtävänä ei ole johtaa ja valvoa kunnallisten viranhaltijoiden lainkäyttöä, vaan se on kunnallisen pysäköinninvalvojan tehtävä. Tästä johtuen poliisipäällikkö ei ole toimivaltainen arvioimaan kaupungin viranhaltijoiden yksittäisten hallintopäätösten lainmukaisuutta. Perustuslain 21 §:n oikeusturva onneksi edellyttää, että viranomaisen yksittäinen hallintopäätös voidaan aina pysäköintivirhemaksumenettelyssä saattaa oikaisuvaatimusmenettelyn kautta toimivaltaisen hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Poliisilla on muutenkin tiedossa, että Vantaan kaupungin pysäköinninvalvonnan pysäköintivirhemaksuasioita maastoliikennelain valvonnan osalta on käsitelty Helsingin hallinto-oikeudessa, jossa asioiden oikeuskysymys on tullut ratkaistuksi Vantaan kaupungin eduksi.

Pysäköinninvalvonnan – ja nyt varsinkin maastoliikennelain valvonnan – osalta on kuitenkin yleisesti todettava, että on asianmukaisempaa valvoa lain noudattamista, kun valvontaan on olemassa resursseja kuin jättää valvomatta ollenkaan. Viranomaisvalvonta on välttämätön osa eduskunnan säätämien lakien täytäntöönpanoa. Itse asiassa voisi jopa karrikoiden sanoa, että laki ilman valvontaa, ei ole laki ollenkaan. Yhteiskunnassa ei myöskään voi olla sellainen tilanne, että lain soveltamisessa olisi alueellisia eroja, koska tämä jos mikä ei olisi yhdenvertaista.

Näistä syistä Vantaan pysäköinninvalvonnan toiminta on asianmukaista, kun toimintaa arvioidaan yleisesti. Tätä ei ole syytä epäillä muutenkaan, koska viranhaltijaa koskee virkavastuun lisäksi hallintolain 31 §:n

virallisperiaate, jonka mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

3.4 Yhteistoiminta pysäköinninvalvojan kanssa

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisipäällikkö on toteuttanut pysäköintivalvontalain 10 §:n 4 momentin mukaista valvontavastuutaan vuosittaisilla yhteistyötapaamisilla pysäköinninvalvonnan kanssa, kuten kohdassa 3.2 on todettu. Näissä tapaamisissa on keskusteltu Vantaan pysäköinninvalvonnan toiminnasta, josta poliisipäällikkö on saanut ajoittain valituksia vuosina 2015–2017. Tapaamisissa ilmeni poliisipäällikön, poliisilaitoksen ja Vantaan kaupungin entisen kunnallisen pysäköintivalvojan sekä asiakaspalveluvastaavan näkemyseroja tieliikennelain tulkinnasta. Myös Helsinki-Vantaan lentokentän pysäköinninvalvonnan osalta poliisipäällikkö on saanut valituksia poliisin yhteistyöviranomaisilta Rajavartiolaitokselta ja Tullilta.

Vantaan kaupungin pysäköinninvalvonta on saanut uuden pysäköinninvalvojan, Marika Kytölän, vuoden 2018 alussa. Pysäköinninvalvoja Kytölä on ehtinyt jo osallistua poliisin kanssa pidettäviin yhteisiin palavereihin, joissa pysäköinninvalvonnan nykytilaa ja kehityssuuntia on käyty läpi. Tapaamisissa on keskusteltu myös Vantaan kaupungin erityiskysymyksistä sekä pysäköinninvalvonnan saamasta maineesta. Myös aloituskappaleessa kuvatut haasteet on saatu ratkaistua erittäin rakentavasti pysäköinninvalvoja Kytölän kanssa.

Uusi pysäköinninvalvoja on osoittanut intonsa kehittää kunnallista pysäköinninvalvontaa avoimempaan ja johdonmukaisempaan suuntaan. Varsinkin henkilöstön koulutus hyvän hallinnon osalta, sekä yhdenmukaisen valvontakäytännön ohjeistus ovat olleet omiaan korostamaan yhdenmukaista toimintakulttuuria. Kytölä on ollut myös erittäin kiinnostunut parantamaan poliisin ja pysäköinninvalvonnan käytännön yhteistoimintaa muun muassa yhteisillä valvontatapahtumilla. Juuri näillä asioilla on merkitystä, kun kyse on kahden julkista valtaa käyttävän viranomaisen toiminnasta. Vantaan pysäköinnin valvontaa koskevat ja poliisipäällikölle tehdyt valitukset ovat myös käytännössä loppuneet sen jälkeen kuin Kytölä on aloittanut toimensa pysäköinninvalvojana.

Poliisipäällikkö

Kari Rantala

Poliisilakimies

Astrid Geisor-Goman

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 22.08.2018 klo 14:31. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

